

Β.
ΤΟΥ ΕΡΝΕΣΤΟΥ ΚΡΕΤΣΜΕΡ : ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ
"ΣΩΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡ",

Τῷ 1929 ἐγένετο ἡ 8η αὐτοῦ ἔκδοσις, ἣν ἡμεῖς ἔχομεν ὑπ' ὄψει. Σύγκειται δὲ ἐκ σελ. VI + 233 σχ. 8ου μεγάλου.

Πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ περιεχομένου, καλὸν κρίνομεν χάριν πληρεστέρας κατανοήσεως νὰ εἴπωμεν γενικά τινὰ περὶ τῆς σημασίας, ἣν ἀποδίδει ὁ συγγραφεύς, εἰς σπουδαίας τινὰς λέξεις.

α') Αἱ ἔννοιαι κυκλόθυμος, σχιζόθυμος, κατασκευή, χαρακτήρ κλπ.

Αἱ λέξεις «κυκλόθυμος» καὶ «σχιζόθυμος» δηλοῦν τὰ δύο γενικώτατα εἶδη, εἰς τὰ ὁποῖα δύναται νὰ διαιρεθῇ ἡ γενικὴ τοῦ ἀνθρώπου ἔννοια ψυχολογικῶς θεωρουμένη κατὰ τὰς κράσεις. Περιλαμβάνουν δὲ αὐταὶ καὶ τοὺς ὑγιεῖς ψυχικῶς καὶ τοὺς πάσχοντας. Εἰδικώτερον τοὺς μὲν ἐκδήλως νοσοῦντας ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὸν τύπον τῶν κυκλοθύμων ὀνομάζει κυκλικοὺς (zirkuläre) τοὺς δὲ νοσοῦντας ἐκ τῶν σχιζοθύμων σχιζόφρονας¹. Τοὺς ψυχικῶς μῆτε ὄλως ὑγιεῖς, μῆτε βαρύτερον πῶς νοσοῦντας καλεῖ κυκλοειδεῖς καὶ σχιζοειδεῖς. Ὅθεν οἱ κυκλόθυμοι, οἱ κυκλοειδεῖς καὶ οἱ κυκλικοὶ εἶναι ψυχικῶς συγγενέστατοι πρὸς ἀλλήλους· ἡ κυρία ἀπ' ἀλλήλων διαφορὰ εἶναι, ὅτι παρὰ τοῖς κυκλοειδέσι καὶ παρὰ τοῖς κυκλικοῖς, μάλιστα δὲ παρὰ τούτοις, αἱ ἰδιότητες, καθ' ἃς διακρίνονται ἀπὸ τῆς ομάδος τῶν σχιζοθύμων, εἶναι οὕτως ἰσχυρῶς ἀνεπτυγμένα, ὥστε ἡ ψυχικὴ ἰσορροπία εἶναι μᾶλλον ἢ ἥττον τεταραγμένη. Τὸ αὐτὸ

1. Προτιμῶμεν τὰς λέξεις σχιζόφρων, σχιζοφροσύνη κατὰ τὰς παράφρων, παραφροσύνη κλπ. ἀντὶ τῶν «σχιζοφρενής, σχιζοφρενία».

ἰσχύει καὶ περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους συγγενείας τῶν σχιζοθύμων, σχιζοειδῶν καὶ σχιζοφρόνων.

Κατὰ σκευὴν ἢ σύστασιν (Konstitution) καλεῖ ὁ συγγραφεὺς τὸ σύνολον πασῶν τῶν ἀτομικῶν ἰδιοτήτων, αἵτινες ἐδράζονται ἐπὶ τῆς κληρονομικότητος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ βίος συγκεκριμένως εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀμοιβαίας ἐπιδράσεως τῆς κληρονομηθείσης καταβολῆς καὶ τοῦ περιβάλλοντος, σημαίνει μὲν ἡ λέξις «σύστασις» κυρίως τὴν κληρονομηθεῖσαν καταβολήν, πρακτικῶς ὅμως ὁ ἐρευνητὴς ἀδυνατεῖ νὰ ἀποχωρίσῃ ἀπ' αὐτῆς τὰς κατὰ τὰ πρῶτα τῆς ζωῆς ἔτη ἐκ τῆς ἀντιδράσεως πρὸς τοὺς ἐρεθισμοὺς τοῦ περιβάλλοντος προελθούσας μεταπλάσεις αὐτῆς. Πάντως δ' ὅμως ἀνάγκη νὰ ἀποκλείωνται ἀπὸ τῆς ἐννοίας τῆς συστάσεως τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τυχαῖα τοῦ περιβάλλοντος προϊόντα, οἷον τὰ ἀποτελέσματα μεταγενεστέρως μολύνσεως ἢ τρώσεως.

Χαρακτῆρα δὲ λέγων ὁ συγγραφεὺς ἐννοεῖ τὸ σύνολον πασῶν τῶν ἐνδεχομένων συναισθηματικῶν καὶ βουλευτικῶν ἀντιδράσεων ἀνθρώπου τινός, οἷαι παρήχθησαν, προϊόντος τοῦ βίου, ἐκ τῆς ἀμοιβαίας ἐπιδράσεως τῆς κληρονομηθείσης καταβολῆς καὶ τῶν ἐξωτερικῶν παραγόντων, δηλαδὴ τῶν σωματικῶν ἐπιδράσεων, τῆς ψυχικῆς ἀγωγῆς, τοῦ περιβάλλοντος καὶ τῶν καταλειπομένων ἰχνῶν τῶν ἐκάστοτε ἐμπειριῶν. Κατὰ τὴν σημασίαν ταύτην τῆς λέξεως χαρακτῆρ ἐξετάζεται μὲν ἡ ὅλη ψυχικὴ προσωπικότης ἀπὸ τῆς συναισθηματικῆς ἀπόψεως, ἀλλ', ὡς εἶκός, οὐδαμοῦ ἀποχωρίζεται αὐτῆς ἡ διάνοια. Τῆς ἐννοίας τοῦ χαρακτῆρος ἀποκλείεται μὲν ἡ σωματικὴ σύστασις, περιλαμβάνεται δὲ εἰς αὐτὴν ἡ ἐπίδρασις τῆς ἀγωγῆς καὶ τοῦ περιβάλλοντος. Ἡ ἐννοία τῆς συστάσεως τούναντίον ἀποκλείει μὲν, ὅσον δύναται, τὴν ἐπιρροὴν τοῦ περιβάλλοντος, περιλαμβάνει δὲ τὸ σῶμα καὶ τὴν κληρονομικότητα.

Ἡ δὲ λέξις κρᾶσις δὲν σημαίνει μέχρι τοῦδε ἐννοίαν τινα σαφῶς καὶ εὐκρινῶς ὠρισμένην, ἀλλ' εἶναι ἀπλῶς λέξις χαρακτηριστικὴ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀκαθορίστου σημασίας, ἥτις

ὁμως δεικνύει εἰς τὸν ἐρευνητὴν τὴν ὁδόν, ἣν ὀφείλει νὰ ἀκολουθήσῃ, ἵνα ἐξεύρῃ κυρίας ψυχικὰς ἅμα καὶ βιολογικὰς διαφοράς.

Ἡ ἰδιαιτέρα φύσις τῆς κράσεως ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τῆς ἐν γένει καταστάσεως τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἀπὸ τῆς τῶν χημικῶν ὀρμολόγων οὐσιῶν, τὰς ὁποίας παράγουσιν οἱ ἐνδοκρινεῖς ἀδένες, ὧν μέρος μὲν διορίζει κυρίως τὰ παρά τοῖς κυκλοθύμοις συμβαίνοντα, τὸ δ' ἕτερον μέρος τὰ παρά τοῖς σχιζοθύμοις.

Ἐπειδὴ περὶ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἐνδοκρινῶν ἀδένων ἐκκρινόμενων ὀρμολόγων οὐσιῶν δὲν ἔχομεν μέχρι σήμερον ἐντελῶς ἀπηκριβωμένην γνῶσιν, δυνάμεθα μὲν βεβαίως νὰ κάμνωμεν χρῆσιν τῶν κρατούσων νῦν θεωριῶν, ἀλλὰ μόνον ὡς προσωρινῶς ἰσχυουσῶν καὶ μετὰ πολλῶν ἐπιφυλάξεων, ἔτοιμοι δὲ πάντοτε νὰ μεταβάλλωμεν αὐτάς, ἐὰν νεώτερα γεγονότα ἀναγκάζουν εἰς μεταβολήν.

Προβαίνομεν νῦν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ περιεχομένου.

β') Γενικὸς χαρακτηρισμὸς τοῦ ὅλου περιεχομένου.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου κεφαλαίου ὁ συγγραφεὺς παραθέτει τὰ ἐξῆς λίαν χαρακτηριστικὰ τοῦ ὅλου περιεχομένου: «Ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἡ κοινὴ λαϊκὴ γνώμη καλεῖ διάβολον, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἰσχνὸς καὶ ἔχει ἀραιὰν εἰς ὄξύ ἀπολήγουσαν γενειάδα ἐπὶ πώγωνος στενοῦ, ἐνῶ οἱ παχεῖς διάβολοι περιβάλλονται ὑπὸ καλοκάρδου βλακείας. Ὁ δολοπλόκος καὶ μηχανορράφος εἶναι κυφὸς καὶ ὑποβήχει. Ἡ γραῖα μέγαιρα παρουσιάζει ἄσαρκον, πτηνοειδὲς πρόσωπον. Ὅπου δὲ ὑπάρχει εὐθυμία καὶ εὐχυμία, ἐκεῖ ἐμφανίζεται ὁ παχὺς ἱππότης Falstaff μὲ κόκκινην μύτην καὶ ὡς κάτοπτρον ἀποστίλβουσαν φαλάκραν. Ἡ ἐκ τοῦ λαοῦ προερχομένη γυνὴ μὲ τὸν ὑγιᾶ ἀνθρώπινον νοῦν παρουσιάζεται κοντόχονδρη, σφαιροειδῆς καὶ στηρίζει τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχιῶν. Ἄγιοι εἶναι ὑπερβολικὰ ὑψηλοὶ καὶ ἰσχυροὶ, μακρομελεῖς, διαφανεῖς, ὠχροί, πρὸς Γότθους ὅμοιοι.

Ἐν συντόμῳ, ἡ μὲν ἀρετὴ καὶ ὁ διάβολος ἔχουν κατ' ἀνάγκην ὀξεῖαν ρίνα, ἡ δὲ εὐθυμία παχείαν. Τί περὶ τούτων λέγομεν; Κατ' ἀρχὰς μόνον τσαῦτα: εἶναι δυνατόν πράγματα, τὰ ὅποια ἀπεκρυστάλλωσεν ἡ φαντασία τῶν λαῶν εἰς παραδόσεις ἑκατονταετηρίδων, νὰ εἶναι ἀντικειμενικά ἐπίσημα μαρτύρια τῆς λαϊκῆς ψυχολογίας, πάγια πορίσματα ὁμαδικῶν παρατηρήσεων, εἰς τὰ ὅποια ἴσως ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ρίψη βραχὺ τι πλάγιον βλέμμα καὶ ὁ ἐρευνητής. . . .»

γ') Σωματικοὶ τύποι.

Προβαίνων μετὰ τὰ εἰσαγωγικὰ ταῦτα ὁ συγγραφεὺς εἰς τὸ κύριον αὐτοῦ ζήτημα ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τοῦ βιβλίου αὐτοῦ μετὰ τινὰ μεθοδολογικά, ἐνθα πλὴν ἄλλων καὶ διὰ τῆς παραθέσεως ἀκριβῶν πινάκων ὑποδεικνύει τὸν τρόπον τῆς ἐξετάσεως τοῦ σώματος, καθορίζει τοὺς τύπους τῆς σωματικῆς κατασκευῆς.

Στηριζόμενος ἐπὶ κλινικῶν παρατηρήσεων καὶ μετρήσεων 400 ἀσθενῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ $\frac{1}{3}$ περίπου ἦσαν κυκλικοί, τὰ δὲ $\frac{2}{3}$ σχιζόφρονες καὶ ἐπὶ τῶν παρατηρημάτων ἄλλων ψυχιάτρων ἀναφερομένων εἰς 4—5000 ψυχοπαθεῖς καὶ εἰς πολλοὺς ὑγιεῖς διακρίνει τοὺς ἐξῆς τύπους. 1) Τὸν λεπτόσωμον (ἀσθενικόν), 2) Τὸν ἀθλητικόν, 3) Τὸν πυκνὸν καὶ 4) τοὺς δυσπλάστους.

Ἡ μελέτη τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος κατὰ τὸν Κρέτσεμερ ἀνάγκη κατ' ἀρχὰς νὰ ἐφορμάται ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ κατόπιν νὰ προχωρῇ εἰς τὰς γυναῖκας· διότι κατὰ μέσον ὄρον τὸ πρόσωπον τῆς γυναικός, τὸ μυϊκὸν αὐτῆς σύστημα καὶ ὁ λιπώδης ἰστός εἶναι οὕτω διακεπλάσμενα, ὥστε δὲν ἐκδηλοῦνται περ' αὐτῆς οὕτως ἀδρὰ καὶ σαφῆ τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς κατασκευῆς τοῦ σώματος, ὅσον παρὰ τῷ ἀνδρὶ.

Βάσις δὲ τῆς διαιρέσεως τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος εἰς τύπους τίθεται ἡ πρὸς ἄλληλα σχέσις τῶν μεγεθῶν τῶν με-

λῶν τοῦ σώματος. Παρατίθενται δὲ ἀκριβεῖς πίνακες δηλοῦν-
τες τὰ μεγέθη ταῦτα δι' ἀριθμῶν κατὰ τὸν μέσον ὄρον εἰ-
λημμένων. Συντομίας ἕνεκα παραλείποντες τοὺς πίνακας τού-
τους προβαίνομεν εἰς βραχὺν χαρακτηρισμὸν ἐκάστου τύπου.

Ὁ λεπτόσωμος παρέχει τὴν γενικὴν ἐντύπωσιν ἀν-
θρώπου ἔχοντος ὑψηλὸν ἀνάστημα, λίαν μακρὰ καὶ ἰσχνὰ μέ-
λη, στενὸν καὶ λιπόσαρκον πρόσωπον, χεῖρας μαλακὰς καὶ
ὕγρας, ὀξεῖαν ρίνα, δέρμα χαλαρὸν καὶ θωρακικὴν περίμε-
τρον μικροτέραν τῆς τῶν ἰσχυῶν. Αἱ γυναῖκες τοῦ τύπου
τούτου κατὰ τὰλλα μὲν ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς ἀνδρας, δια-
φέρουσι δ' αὐτῶν, ὅτι εἶναι ὄχι μόνον ἰσχυαί, ἀλλὰ συνή-
θως καὶ βραχύτεραι.

Ὁ ἀθλητικὸς διακρίνεται διὰ τῆς ἰσχυρᾶς τοῦ σκελε-
τοῦ, τῶν μυῶν καὶ τοῦ δέρματος ἀναπτύξεως. Τὸ ἀνάστημα
κυμαίνεται ἀπὸ τοῦ μέσου μέχρι τοῦ ὑψηλοῦ, οἱ ὤμοι εἶναι
εὐρεῖς, ὁ θώραξ μεγαλοπρεπής, ἡ κοιλία συνεσφιγμένη, ἡ δὲ
λεκάνη καὶ οἱ πόδες συγκρινόμενοι πρὸς τὰ ἄνω ἄκρα καὶ
δὴ πρὸς τὸν ἰσχυρῶς ἀνεπτυγμένον ὄμον φαίνονται ἀσθενέ-
στερον ἀνεπτυγμένοι καὶ κομψότεροι. Ἡ κεφαλὴ εἶναι ὑψηλὴ
καὶ κινεῖται ἐλευθέρως ὀρθῇ ἐπὶ ἰκανῶς μακροῦ λαιμοῦ. Ἐκ-
δηλος δὲ εἶναι ἡ ὑπὲρ τὸν μέσον ὄρον ἀνάπτυξις τῶν ὀστέων
τοῦ προσώπου, τῆς κλειδός καὶ τῶν ἄκρων χειρῶν καὶ
ἄκρων ποδῶν.

Ἡ ἀθλητικὴ γυνὴ κατὰ μὲν τὰλλα ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἀθλη-
τικὸν ἀνδρα, διαφέρει δ' αὐτοῦ μόνον, ὅτι παρ' αὐτῇ ὁ λιπώ-
δης ἰστός εἶναι ὁμαλῶς ἀνεπτυγμένος πλὴν τινῶν ἐξαιρέσεων,
καθ' ἃς κυρίως μὲν τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ἐν μέρει καὶ τὸ ἄλλο
σῶμα εἶναι διαπεπλασμένα, ὡς παρὰ τῷ ἀνδρὶ.

Ὁ τύπος τοῦ πυκνοῦ, ὁ ὁποῖος χαρακτηριστικῶς
ἀνεπτυγμένος εἶναι περὶ τὴν μέσην ἡλικίαν, ἐνῶ ὁ τοῦ λε-
πτοσώμου καὶ τοῦ ἀθλητικοῦ ἐκδηλοῦνται σαφῶς καὶ περὶ
τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας ἢ καὶ ἐνωρίτερον, ἔχει ἰσχυρῶς
ἀνεπτυγμένας κατὰ πλάτος τὰς κοιλότητας τοῦ σώματος,—
κεφαλὴν, στῆθος κοιλίαν—ῥέπει ἰσχυρῶς εἰς τὴν κτήσιν λί-

πους περισσότερο τοῦ δένοντος ἰδίᾳ περὶ τὸν κορμὸν καὶ ἔχει ἀσθενέστερον, μᾶλλον δὲ κομφῶς, ἀνεπτυγμένα τὰ κινητήρια μέλη, τὰ ἄκρα καὶ τοὺς ὤμους. Ἐν γένει ὁ πυκνὸς παρέχει τὴν ἐντύπωσιν ἀνθρώπου συνήθως μετρίου ἀναστήματος, συμπαγούς, ἔχοντος εὐρὺ πρόσωπον καὶ μαλακόν, τὸ ὁποῖον ἐπικάθεται ἐπὶ βραχέος καὶ εὐτραφοῦς λαιμοῦ· ἐκ τοῦ πρὸς τὰ κάτω ἐκτεινομένου δίκην πίθου βαθέος, θολωτοῦ θώρακος προβαίνει μεγαλοπρεπῆς λιπώδης κοιλία.

Ἐνῶς ὁ ἀθλητικὸς ἔχει ἀνεπτυγμένους κυρίως τοὺς ὤμους καὶ τὰ πέρατα τῶν ἄκρων, ὁ πυκνὸς τοῦναντίον τὸν μέσον κορμὸν. Τοῦ μὲν ἀθλητικοῦ ὁ κορμὸς ἐμφανίζεται κυρίως εὐρὺς, τοῦ δὲ πυκνοῦ βαθύς.

Λίαν καταφανὴς εἶναι ἡ ῥοπή τοῦ πυκνοῦ εἰς τὴν πρόσκτησιν λίπους. Ἡ δ' ἐμφυτος αὕτη λιποφιλία καθιστᾷ τοὺς ἀνδρας πρὸ παντὸς γάστρωνας, ἐνῶς τὰ λοιπὰ τοῦ σώματος μέλη δὲν εἶναι οὕτω παραμεμρφωμένα ὑπὸ πλησμονῆς λίπους, ὡς ἡ κοιλία.

Παρά τῇ πυκνῇ γυναικὶ τὸ λίπος συσσωρεύεται κυρίως περὶ τὸ στήθος καὶ τὰ ἰσχία.

Κατὰ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, περὶ τὸ 17ον ἔτος, δύναται πολλάκις νὰ συγχέεται ὁ πυκνὸς πρὸς τὸν λεπτόσωμον· διότι ὁ λιπώδης ἰστός δὲν εἶναι εἰσέτι ἰσχυρῶς ἀνεπτυγμένος. Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς συγχύσεως ταύτης ἀνάγκη νὰ προσέχη τις κυρίως εἰς τὴν πρὸς ἀλληλα σχέσιν τῶν μεγεθῶν τῶν μελῶν τοῦ σώματος, εἰς τὴν διάπλασιν τοῦ προσώπου, εἰς τὴν στρογγυλότητα ἐν γένει τῶν μελῶν καὶ τὴν ἀρτιωτέραν καὶ πληρεστέραν αὐτῶν διάπλασιν παρά τῷ πυκνῷ.

Εἰδικοὺς δὲ τῶν δυσπλάστων τύπους καλεῖ ὁ συγγραφεὺς ἐν γένει διαφόρους μικρὰς ομάδας ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι παρέχουν ἀπὸ τινος τῶν εἰρημένων κατὰ μέσον ὄρον τύπων πολὺ μεγάλας διαφορὰς περὶ τινὰ γνωρίσματα, ὥστε καὶ εἰς οἰουδήποτε ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ νὰ

προκαλοῦν ἰσχυράν τὴν ἐντύπωσιν τοῦ σπανίου, ἀσχήμου καὶ παραδόξου.

Ἐκ τῶν δυσπλάστων ἐλάχιστοι μὲν ὑπάγονται εἰς τὸν τύπον τῶν πυκνῶν, οἱ πλείστοι δὲ εἰς τοὺς λεπτοσώμους καὶ ἀθλητικούς.

Δύσπλαστοι εἶναι π.χ. οἱ εὐνουχοειδεῖς, οἵτινες εἶναι σφόδρα ὑψηλοὶ ὡσαύτως δύσπλαστοι εἶναι οἱ σφόδρα ὑψηλόν, πυργοειδῆς κρανίον ἔχοντες, αἱ ἀρρενοειδεῖς γυναῖκες, οἱ νηπιάζοντες καὶ ἐν γένει καθυστεροῦντες κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν μελῶν τινῶν, οἷον τοῦ προσώπου, τῶν χειρῶν, τῶν ποδῶν (Ἀκρομικρία), τοῦ κορμοῦ.

Οἱ τύποι οὗτοι ἐν τῇ πραγματικότητι δὲν ὑπάρχουν ἀμιγεῖς ἀλλ' ὅμως ὑπάρχουν πολλοὶ οὕτω πολλὰ κοινὰ γνωρίσματα ἔχοντες, ὥστε ἐπ' αὐτῶν ἠδυνήθη ἀσφαλῶς νὰ στηριχθῆ ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ ἀπ' αὐτῶν ὀρμηθεῖσα νὰ προχωρήσῃ εἰς τοὺς συμμεικτοτέρους καὶ ἀσαφεστέρους.

δ') Ἡ σχέσις τῶν σωματικῶν τύπων πρὸς τὰ δύο γενικώτατα εἶδη τῶν ψυχικῶν νόσων. Ἡ σημασία τῶν ἐνδοκρινῶν ἀδένων κλπ.

Ἐρευνῶν δὲ κατόπιν ὁ συγγραφεὺς τὴν σχέσιν τῶν σωματικῶν τούτων τύπων πρὸς τὰ δύο γενικώτατα εἶδη τῶν ψυχικῶν νόσων συνάγει τὰ ἑξῆς πορίσματα.

1. Μεταξὺ τῆς ψυχικῆς καταβολῆς τῶν κυκλικῶν (δηλαδὴ τῶν πασχόντων μανίαν ἢ κατάθλιψιν, τῶν κατεχομένων περιδικῶς ὑπ' εὐθύμου ζωηρότητος κατὰ τὸ πλεῖστον, σπανιώτερον δὲ ὑπὸ βαρυθυμίας) καὶ τοῦ σωματικοῦ τύπου τῶν πυκνῶν ὑπάρχει προφανῶς βιολογικὴ συγγένεια.

2. Μεταξὺ τῆς ψυχικῆς καταβολῆς τῶν σχιζοφρόνων (παρὰφρόνων δηλαδὴ πασχόντων διάσπασιν τῆς συνειδήσεως, διχασμόν, κατεχομένων ὑπ' ἐμμόνων ἰδεῶν, ἰσχυρῶν ἀμβολιῶν, μανίας καταδιώξεως κττ.) καὶ τῶν σωματικῶν τύπων τοῦ λεπτοσώμου (ἀσθενικοῦ), τοῦ ἀθλητικοῦ καὶ τοῦ τῶν δυσπλάστων ὑπάρχει σαφῆς βιολογικὴ συγγένεια.

Τούναντίον μικρά μόνον ὑπάρχει συγγένεια τῶν σχιζοφρόνων πρὸς τοὺς πυκνοὺς ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν κυκλικῶν πρὸς τοὺς λεπτοσώμους, ἀθλητικοὺς καὶ δυσπλάστους ἀφ' ἑτέρου.

Εὐρέως δ' ἐρευνᾶται κατόπιν ἡ σχέσις τῆς κατασκευῆς τῶν ἐπὶ μέρους μελῶν καὶ λειτουργιῶν τοῦ σώματος πρὸς τὴν ἐν γένει ψυχικὴν κατάστασιν ἐκάστου τύπου. Ἐξαίρεται ἡ σημασία τῶν ἀδένων, ἡ τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων, τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, τῶν χημικῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος, ἡ τοῦ τρόπου τῆς διαπλάσεως τοῦ προσώπου καὶ τοῦ κρανίου. Εὐρέως δὲ ἐξετάζονται τὰ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος καὶ τὴν τριχοφυΐαν, ἥτις στενὴν ἔχει σχέσιν πρὸς τὰς ἐσωτερικὰς ἐκκρίσεις.

Ὁ συγγραφεὺς ἰσχυρίζεται, ὅτι τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου παρὰ μὲν τοῖς κυκλικοῖς εἶναι συνήθως ἐρυθρωπὸν, παρὰ δὲ τοῖς σχιζόφροσιν ὠχρόν.

Ἡ συχνότερα ἐμφάνισις τῆς φυματιάσεως παρὰ τῷ τύπῳ τῶν σχιζοφρόνων φαίνεται μαρτυροῦσα περὶ πιθανῆς ἐνδογενοῦς συναφείας τῆς νόσου ταύτης μετὰ τοῦ τύπου τούτου.

Παρὰ δὲ τοῖς κυκλικοῖς συνηθέστεραι εἶναι αἱ περὶ τὴν ἐναλλαγὴν τῆς ὕλης νόσοι, ἡ ὑπερβολικὴ λίπωση, ὁ διαβήτης, ἡ ἀρτηριοσκληρυνσις, οἱ ρευματισμοὶ κ.τ.τ.

Ἡ γενετήσιος ὁρμὴ εἶναι παρὰ μὲν τοῖς κυκλικοῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπλή, φυσικὴ καὶ ζωηρά. Εἰς δὲ τοὺς σχιζόφρονας λίαν δυσδιάγνωστος, ἐὰν μὴ ὁ ἐξεταζόμενος θέλη νὰ εἴπη τὸ πρᾶγματι συμβαῖνον· παρὰ τισι τούτων εἶναι ἀσθενῆς, παρ' ἄλλοις δὲ σφόδρα ἰσχυρὰ καὶ ἐμπαθῆς, καὶ πολλάκις περὶ τὸν φυσικὸν σκοπὸν σφαλλομένη. Αἱ περὶ τὴν γενετήσιον ὁρμὴν ἀνωμαλῆαι καὶ διαστροφαι καὶ συναισθηματικοὶ νηπιασμοὶ εἶναι συνηθέστεροι εἰς τοὺς σχιζόφρονας παρὰ εἰς τοὺς κυκλικούς.

Τὰ κατὰ τὰς ἐσωτερικὰς ἐκκρίσεις, ὧν ἡ σημασία ἐξαίρεται, δὲν εἶναι ἐπαρκῶς ἐξηκριβωμένα. Διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν φαινομένων ἀπαιτεῖται μεγάλη φρόνησις, ἵνα μὴ πρᾶωρως καὶ ἄνευ ἐπιφυλάξεων ἀνάγη τις αὐτὰ μονομερῶς

εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἔκκρισιν ἢ εἰς ψυχικοὺς παράγοντας, ἢ εἰς ἄλλην τινὰ αἰτίαν.

Συνοφίζων δὲ λέγει, ὅτι «ἀδιάφορα πράγματα εἰς τὸ σῶμα τῶν πασχόντων διὰ τὸν ψυχίατρον δὲν ὑπάρχουν πλέον. Ἀτομικὴν τινὰ ἰδιορρυθμίαν ὡς τι τυχαῖον, οὐδὲν διαφέρον προκαλοῦν, δὲν γινώσκωμεν πλέον».

Τὰ αὐτὰ δὲ ἰσχύουσι καὶ περὶ τῶν ὑγιῶν.

Ἄλλ' ὑπάρχει πολλάκις μείξις τῶν τύπων τοιαύτη, ὥστε π.χ. ὄχι μόνον κυκλικὸς τις νὰ ἔχη πολλάκις πολλὰ καὶ ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένα σωματικὰ στίγματα τοῦ λεπτοσώμου καὶ τάνάπαλιν σχιζόφρων νὰ ἔχη σωματικὰ στίγματα τοῦ πυκνοῦ, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ λίαν ἐκδηλὸς κυκλικὸς νὰ δύναται νὰ ὑπαχθῇ ἀναντιρρήτως εἰς τὸν σωματικὸν τύπον τοῦ λεπτοσώμου καὶ τάνάπαλιν, σχιζόφρων τις σωματικῶς νὰ εἶναι πυκνός. Τὰ γεγονότα ταῦτα δύναται νὰ ἐρμηνευθοῦν ὡς ἑξῆς: Ἄς ὑποθέσωμεν, ὅτι πρόσωπόν τι ἐκληρονόμησε παρὰ τῶν γονέων ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τὸ μὲν τὴν τάσιν πρὸς τὴν σωματικὴν πυκνότητα καὶ τὴν ψυχικὴν κυκλοθυμίαν, τὸ δὲ τὴν τάσιν πρὸς τὴν λεπτοσωμίαν καὶ τὴν σχιζοθυμίαν. Δυνατὸν λοιπὸν ἐκ τούτων νὰ ἐπικρατήσῃ καθ' ὀλοκληρίαν ἢ ἑτέρα τῶν καταβολῶν, δηλαδὴ ἢ τοῦ πυκνοῦ — κυκλοθύμου ἢ ἢ τοῦ λεπτοσώμου σχιζοθύμου, ἐνῶ ἢ ἑτέρα παραμένει λανθάνουσα. Ἐντεῦθεν προέρχεται ἡ κανονικὴ ψυχοφυσικὴ σύνθεσις. Δυνατὸν ὁμως νὰ συμβῇ μείξις ἰσομερῆς, ὥστε νὰ προκύψῃ σωματικῶς μὲν μεικτὴ εἰκὼν ἐξ ἴσων στοιχείων πυκνοῦ καὶ λεπτοσώμου, ψυχικῶς δὲ ὡσαύτως συγχώνευσις ἴσων στοιχείων κυκλοθύμου καὶ σχιζοθύμου. Δυνατὸν πρὸς τούτοις νὰ ἐκδηλωθῇ σωματικῶς μὲν ἡ πυκνότης, ψυχικῶς δὲ ἡ σχιζοθυμία ἢ τούναντίον συνηνωμέναι ἢ λεπτοσωμία μετὰ τῆς κυκλοθυμίας κ.τ.τ.

Τέλος ἐν γένει περὶ τῆς σχέσεως τῆς κατασκευῆς τοῦ σώματος πρὸς τὰς ψυχώσεις καὶ πρὸς τὴν ψυχικὴν ἐν γένει σύστασιν λέγει: Ἡ κατασκευὴ τοῦ σώματος καὶ ἡ ψύχωσις δὲν διατελοῦν ἐν ἀμέσῳ ἀμοιβαίᾳ κλινικῇ σχέσει. Ἡ σύστασις

τοῦ σώματος δὲν εἶναι τεκμήριον τῆς ψυχικῆς νόσου, ἀλλὰ: Κατασκευὴ τοῦ σώματος καὶ ψυχώσεις, σωματικὴ λειτουργία καὶ ἐσωτερικὴ νόσος, ὑγίης προσωπικότης καὶ κληρονομικότης, τούτων ἕκαστου εἶναι καθ' ἑαυτὸ ἐπὶ μέρος τεκμήριον τῆς ἀρχικῆς, θεμελιώδους συστάσεως τοῦ σώματος. Καὶ συνδέονται μὲν βεβαίως πάντα ταῦτα ἀμοιβαίως διὰ συγγενῶν σχέσεων, ἀλλὰ μόνον ἐν τῇ ὅλῃ πάντων ὁμοῦ τῶν παραγόντων συναφείᾳ δύνανται νὰ κρίνονται ὀρθῶς.

ε') Ἡ ἐπίδρασις τῶν ἐξωγενῶν παραγόντων ἐπὶ τὴν ψυχοφυσικὴν διάπλασιν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ δὲ γνώμη τοῦ Κρέτσερ περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἐξωγενῶν παραγόντων ἐπὶ τὴν ψυχοφυσικὴν διάπλασιν τοῦ ἀνθρώπου ἐν συντόμῳ ἔχει ὡς ἑξῆς: Χρόνιοι ἐξωγενεῖς νόσοι π.χ. σύφιλις καὶ φυματίσις δύνανται ἐνίοτε νὰ παραμορφώσουν τὴν ἀρχικὴν σύστασιν τοῦ σώματος οὕτως, ὥστε νὰ ἀποβῆ ἀδιάγνωστος. Ὅσακις ἀνευρίσκομεν ἄτυπα (μὴ δυνάμενα νὰ ὑπαχθοῦν εἰς τύπον τινὰ) πρόσωπα, ἀνάγκη, πλὴν τῆς συγχωνεύσεως καὶ διασταυρώσεως τῶν ἀρχικῶν καταβολῶν, νὰ προσέχωμεν μὴ τυχὸν συνεργοῦν καὶ ἐξωγενεῖς παράγοντες.

Ἰσχυρότερον τaráσσει τὴν ἀνάπτυξιν ἢ σύφιλις παρά ἡ φυματίσις καὶ δὴ, ἐὰν ἡ ἐμφάνισις ταύτης (τῆς φυματιώσεως), ἐξαρτᾶται κατὰ πολὺ ἐκ τῆς ἀρχικῆς τοῦ ὀργανισμοῦ συστάσεως καὶ ἐπομένως ἐὰν χρησιμεύῃ εἰς τὸν ἐρευνητὴν μᾶλλον ὡς τεκμήριον αὐτῆς, ὁπότε μᾶλλον βοηθεῖ παρά κωλύει τὴν ἐρευναν.

Καὶ ἡ θρέψις δὲ καὶ ἡ ἐργασία εἶναι λίαν σημαντικοὶ ἐξωγενεῖς παράγοντες τῆς σωματικῆς διαπλάσεως. Ἄλλ' ὅμως πολλάκις καὶ ἰατροὶ ἀπερίσκεπτοι ὑπερβάλλουσι τὴν σημασίαν αὐτῶν. Οὕτω λ. χ. ἀκούει τις περὶ ἰσχυῶν καὶ ὠχρῶν, ὅτι αἰτία τῆς ἰσχυότητος καὶ ὠχρότητος εἶναι ὁ «καθιστικὸς αὐτῶν βίος», ὡσαύτως δὲ ὁ αὐτὸς βίος λέγεται

αίτια τῆς ὑπερβολικῆς παχύνσεως ἄλλων προσώπων. Ἡ σημασία τῶν παραγόντων τούτων εἶναι ἡ κυρία καὶ ἐπικρατοῦσα μόνον, ὅσας πρόκειται περὶ μεγάλων ὑπερβολῶν, περὶ μεγίστης λ. χ. πενίας, ἀκαταπαύστου ἐργασίας, περὶ ἐτησίων τοκετῶν ἢ τούναντίον περὶ μεγάλης πολυφαγίας, ἀκινήσιος κ.τ.λ. Ὅπου ὁμως ὑπάρχουν οἱ κανονικοὶ ὅροι ἐργασίας καὶ τροφῆς, ἡ σημασία αὐτῶν εἶναι δευτερεύουσα καὶ ἀπλῶς βοηθητικὴ ἢ κωλυτικὴ τῶν κρατούντων ἐνδογενῶν, ἀρχικῶν ὄρων τῆς ἀναπτύξεως. Πολλάκις λ.χ. ἡ πυκνότης τοῦ σώματος εὐνοεῖται σφόδρα ὑπὸ τοῦ ἐπαγγέλματος, οἷον παρὰ κρεοπώλαις, μαγείροις, παρ' εὐπόροις οὐδὲν ἐπάγγελμα ἀσκοῦσι κλπ. παρ' ἄλλοις δὲ τῆς αὐτῆς ἀρχικῆς πυκνότητος ἢ ἐκδήλωσις κωλύεται οὕτως, ὥστε μόνον διὰ τῆς ἐξετάσεως τοῦ σκελετοῦ καὶ τῆς ἐπαρκῶς πως διασωζομένης μαλακότητος, στρογγυλότητος καὶ ἐρυθρότητος τοῦ προσώπου δύναται νὰ διαγνωσθῇ αὕτη, οἷον εἰς ὑπερβολικῶς ἐργαζομένους ἐργάτας, εἰς χωρικούς, εἰς ἀπόρους πολυτέκνους οἰκοδεσποίνας κλπ. Ὅτι δὲ ἡ αὕτη ποσότης τροφῆς διδομένη εἰς πυκνοὺς καὶ εἰς λεπτοσώμους αὐξάνει τὸ βᾶρος τοῦ σώματος ἐκείνων πολὺ περισσότερον, εἶναι καὶ ἐκ τῶν προτέρων εὐνόητον καὶ πειραματικῶς ἀποδεδειγμένον.

στ') Αἱ κράσεις τῶν κυκλοειδῶν.

Ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ συγγράμματος ὁ Κρ. πραγματεύεται περὶ τῶν κράσεων τῶν κυκλοειδῶν καὶ τῶν σχιζοειδῶν. Καλεῖ δὲ οὕτως ὁ συγγραφεὺς, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ εἶπομεν, τὰ μεταξὺ τοῦ ὑγιούς καὶ τοῦ ἐκδήλως νοσοῦντος κυμαινόμενα ἀνώμαλα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα παρέχουν ἀσθενέστερα τὰ κύρια ψυχολογικὰ τεκμήρια τῶν κυκλικῶν ἢ τῶν σχιζοφρονικῶν ψυχώσεων. Τοιοῦτους κυκλοειδεῖς ἢ σχιζοειδεῖς ἀνευρίσκομεν κατὰ πρῶτον μὲν λόγον πολλάκις πρὸ τῆς σαφοῦς ἐκδηλώσεως τῆς παραφροσύνης εἰς τοὺς κατόπιον

ἐκδήλως πάσχοντας, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον εἰς στενοὺς ἐξ αἵματος συγγενεῖς τῶν ἐκδήλως πασχόντων. Ἐκ τῶν μετρίως ἀνωμάλων δευτέρων τούτων προσώπων ὀρμώμενος ὁ συγγραφεὺς καθορίζει τὰ γνωρίσματα τοῦ κυκλοειδοῦς καὶ τοῦ σχιζοειδοῦς. Μετὰ δὲ τὸν καθορισμὸν τούτων, λέγει, δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίζωμεν οἰονδήποτε πρόσωπον κυκλοειδὲς ἢ σχιζοειδὲς, ἐὰν ψυχικῶς καὶ σωματικῶς ἔχουν ὁμοίαν πρὸς τοὺς εἰρημένους τύπους κατασκευήν, καὶ ὁσάκις δὲν ἀνευρίσκομεν τὴν ἀντίστοιχον ἐκδηλον ψυχικὴν νόσον ἐν τῷ ἐγγυτάτῳ περιβάλλοντι.

Τὰ συνήθηστάτα χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς κράσεως τῶν κυκλοειδῶν εἶναι τὰ ἑξῆς: Οὗτοι εἶναι εὐκοινωνητοί, φιλόφρονες, καλόκαρδοι, εὐθυμοί, ἀστεῖοι καὶ ζωηροί. Μελαγχολία, σιωπηρότης, ἡσυχία καὶ εὐερεθιστία δὲν εἶναι ἐκ τῶν συνήθων, οὐδ' ἐκ τῶν διαρκῶν φαινομένων. Ἀγαποῦν νὰ συναναστρέφονται μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, συναισθάνονται ἰσχυρὰν τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκδηλώνουν τὰς σκέψεις, τὴν λύπην καὶ τὴν χαρὰν των. Κατὰ μέσον ὄρον οἱ κυκλοειδεῖς διάκεινται εὐμενῶς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, προσαρμόζονται εὐκόλως πρὸς τὴν πραγματικότητα. Ἄλλ' ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτῶν εὐπροσαρμοστικῆς πρὸς τε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα στεροῦνται τῆς ἱκανότητος νὰ εἶναι σταθερῶς ἀκόλουθοι πρὸς ἑαυτοὺς καὶ νὰ ἐκπονοῦν αὐστηρῶς διατεταγμένον σύστημα. Ἐχουν ὁμως μεγάλην φιλοπονίαν καὶ περὶ τὸν πρακτικὸν βίον δεξιότητα.

Ἐπάρχουν καὶ κυκλοειδεῖς ἀγαπῶντες τὴν σχετικὴν ἀπομόνωσιν, τὴν ἡσυχίαν, τὴν σιγὴν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν θεωρίαν. Διακρίνονται ὁμως οὗτοι ἀπὸ τῶν ἀντιστοίχων σχιζοειδῶν διὰ τὴν φιλοπροσηγορίαν, διὰ τὴν ἔλλειψιν πάσης ἐσωτερικῆς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀντιπαθείας ἢ ἐχθρικῆς ἀποστροφῆς· τὸ πολὺ—πολὺ οἱ τοιοῦτοι κυκλοειδεῖς κατέχονται ὑπὸ τινος βραδυκινήσεως καὶ δειλίας καὶ ῥέπουσιν εἰς συναισθήματα ἀνεπαρκείας.

Οἱ ἐξ ἀρχικῆς καταβολῆς κατατεθλιμμένοι (Der-

tensive), δηλαδή άνθρωποι, παρ' οίς έκδήλως προέχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ θλίψις, ἐν τῇ ὁμάδι τῶν πασχόντων μανικὴν καταθλιπτικὴν παρασχὴν δὲ εἶναι συχνοί. Ταλαντεύονται δὲ οὗτοι μεταξὺ τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς θλίψεως, συχνότερον ὁμως καὶ διαρκέστερον βέπουν πρὸς τὴν θλίψιν. Παρατηρεῖται πρὸς τούτοις, ὅτι οὗτοι δὲν κατέχονται ὑπὸ τῆς καλουμένης νευρικῆς εὐερεθιστίας· εὐρισκόμενοι πρὸ δυσχερειῶν δὲν γίνονται νευρικοί, οὐδ' ἀχανακτοῦν, ἀλλὰ καταλαμβάνονται ὑπὸ βαθείας θλίψεως καὶ εὐκόλως δακρύουν.

Τὸ ἀντίστροφον συμβαίνει παρὰ τοῖς ἐλαφρῶς μανικοῖς. Βέπουν μὲν οὗτοι πολὺ συχνότερον καὶ ἰσχυρότερον πρὸς τὴν εὐθυμίαν, ἀλλ' ὁμως ὑπάρχει ἐν τῷ βάθει καὶ τι ὑπόλειμμα θλίψεως. Ἡ συναισθηματικὴ αὐτῶν διάθεσις κυμαίνεται ὡσαύτως μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων, τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς θλίψεως, ἀλλ' ὑπερέχει κατὰ πολὺ ἢ πρὸς τὴν εὐθυμίαν ῥοπή.

Ὅθεν ἡ διαίρεσις τῶν κυκλοειδῶν εἰς κατατεθλιμμένους (βαρυθύμους) καὶ εἰς ἐλαφρῶς μανικούς (ὑπομανικούς) γίνεται κατὰ τὴν ἐκάστοτε ἐπικρατεστέραν ἐκ τῶν δύο συνήθως συνυπαρχουσῶν θυμικῶν διαθέσεων, τῆς θλίψεως δηλαδή καὶ τῆς εὐθυμίας, αἵτινες διαδέχονται ἐν τῷ αὐτῷ προσώπῳ ἀλλήλας κατὰ βαθμιαίαν εἰς ἀλλήλας μετάβασιν, ἔξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα κυκλοειδῆς (ὡσαύτως δὲ καὶ κυκλόθυμος, κυκλικός).

Οἱ ἔχοντες τὴν κρᾶσιν τῶν ἐλαφρῶς μανικῶν (ὑπομανικῶν) διακρίνονται καὶ διὰ τὴν ταχέαν ἀντίληψιν, ἥτις καὶ λίαν εὐρεῖα ἀλλὰ καὶ ἐπιπολαία εἶναι· τὰ ψυχικὰ γεγονότα παρ' αὐτοῖς διαδέχονται ἀλληλα ἀκωλύτως μετὰ τῆς μεγίστης ταχύτητος. Ὁ ἐλαφρῶς μανικός ὀργίζεται ταχέως, θορυβεῖ τὰ μέγιστα, δοθείσης ἀφορμῆς τινος· ἀλλ' ὁμως καὶ ἡρεμεῖ εὐκόλως καὶ ἀνακουφίζεται καὶ οὐδεμίαν ἐγκρύπτει ὑπουλότητα καὶ σατανικότητα.

Βραδύτερον δὲ διαδέχονται ἀλληλα τὰ ψυχικὰ γεγονότα καὶ ἐν γένει αἱ κινήσεις ὀλιγώτεραι εἶναι καὶ βραδύτεραι παρὰ

τοῖς ἀποτελοῦσι τὸν ἕτερον πόλον τῶν κυκλοειδῶν, δηλαδὴ παρὰ τοῖς πάσχουσι μᾶλλον κατάθλιψιν, βαρυθυμίαν, οὗς ὁ συγγραφεὺς ἀποκαλεῖ τὸν τύπον τῆς βαρυθύμου κράσεως.

Ὁ μὲν ἐλαφρῶς μανικός κατὰ τὸν ρυθμὸν τῆς κινήσεως τῶν ψυχικῶν γεγονότων κρινόμενος δύναται νὰ κληθῆ «εὐκίνητος» ὁ δὲ βαρύθυμος «ράθυμος».

Μεταξὺ τοῦ ἐλαφρῶς μανικοῦ καὶ τοῦ βαρυθύμου ὑπάρχουν πᾶσαι αἱ ἄλλαι καθαρῶς κυκλοειδεῖς κράσεις. Διὰ τινων δὲ συγκεκριμένων παραδειγμάτων ὁ συγγραφεὺς σαφηνίζει λαμπρῶς τὰ τρία κύρια εἶδη τῆς κυκλοειδοῦς κράσεως, ἦτοι τὸν ἐλαφρῶς μανικόν, τὸν ὑπὸ σιωπηρᾶς εὐθυμίας κατεχόμενον καὶ τὸν βαρύθυμον.

ζ') Αἱ κράσεις τῶν σχιζοειδῶν.

Τὰς δὲ κράσεις τῶν σχιζοειδῶν ὡς ἐξῆς χαρακτηρίζει ὁ συγγραφεὺς.

Ἐνῶ οἱ κυκλοειδεῖς εἶναι ἀπλοῖ, ἀπέριττοι καὶ τὰ συναισθήματα αὐτῶν ἀνέρχονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἀμέσως, φυσικῶς καὶ ἀπαραμόρφωτα, ὥστε δύναται πᾶς τις ὀρθῶς νὰ κρίνῃ περὶ αὐτῶν· οἱ σχιζοειδεῖς τούναντίον ἔχουσι καὶ ἐπιφάνειαν καὶ βάθος. Κατ' ἐπιφάνειαν μὲν ἐπιδεικνύουσι κτηνωδίαν ἢ γογγυστικὴν ἀμβλύτητα ἢ εἰρωνείαν εἰς ὠρισμένον τι ἀναφερομένην ἢ ὀρρωδίαν, ἧς ἕνεκα δίκην μαλακίων, ἀθροῦβως ἀποσύρονται εἰς ἑαυτούς. Δυνατὸν δὲ πολλάκις κατ' ἐπιφάνειαν μὲν μηδὲν ὠρισμένον νὰ παρέχουν, νὰ ἐμφανίζονται δὲ πρὸ ἡμῶν ὡς πράγμα τι ἀλλόκοτον, ψυχρὸν καὶ ἀνιαρὸν καὶ ὡς τι ἀορίστως προβληματικόν. Τὸ δὲ βάθος, τὸ κρυπτόμενον ὑπὸ τῶν προσωπίδων τούτων, δυνατὸν νὰ εἶναι ἀπλῶς τὸ μηδέν, δηλαδὴ θυμικὴ ἀμβλύτης· δυνατὸν νὰ μὴ κρύπτεται ἄλλο τι ἢ ὄνειροπολία, μαῦρα ἐρείπια, βαθέως χαλινὸν θυμικὸν κενὸν ἢ ἡ δριμεῖα πνοὴ τῆς ψυχροτάτης ἀψυχίας. Τὴ ὅμως ἀκριβῶς κρύπτεται ὅπισθεν τοῦ παραπετάσματος δὲν δυνάμεθα